

Duplicacions femenines innecessàries

per Josep Ruaiix

Un dels signes dels temps actuals és la lluita contra la discriminació de la dona i a favor de la igualtat dels sexes, lluita molt noble i indiscutible mentre es refereixi a la dignitat de la persona, a la consideració social, als drets i deures, etc., però ja més discutible i fins exagerada quan pretén una igualtat mecànica, forçada, antinatural. Així darrerament s'han divulgat unes *Recomanacions per a un ús no sexista del llenguatge*¹, les quals, invitant a superar prejudicis i tics tradicionals –i fins aquí podem estar-hi d'acord–, inciten a evitar l'ús de termes que es refereixin explícitament o implícitament a un sol sexe –i aquí ja apareix l'aspecte discutible i el perill d'exagerar, com de fet alguns, potser pressionats per una administració pública massa zelosa, exageren. Per això cal recordar que, des del punt de vista lingüístic i com passa en tants altres casos, hi ha un gènere no marcat i un gènere marcat. El **gènere no marcat** és el masculí, el qual, si no consta el contrari pel context, no exclou pas l'altre gènere, sinó que l'inclou implícitament; el **gènere marcat** és el femení, el qual, sense que calgui dir res més, exclou el gènere contrari. Exemples:

— *Els homes són mortals* (en què s'entén que *els homes* vol dir el gènere humà, incloent les dones i prescindint també de l'edat, com ara adults, joves, infants, vells).

— *Els homes solen ser menys sensibles que les dones (on els homes, per raó del context que estableix contrast, inclou només el sexe masculí).*

— *Les dones poden ser mares* (on queda exclòs el gènere contrari: *els homes*; notem que també queden excloses certes edats: *les nenes, les ancianes...*).

Lingüísticament, doncs, no hi ha cap inconvenient a emprar, com s'ha fet fins ara, el gènere masculí quan es dona per suposat que no es fa discriminació de sexes, i no cal anomenar-los explícitament tots dos, ni cercar noms genèrics (del tipus *l'ésser humà, la humanitat, les persones*); tampoc, en cas que s'anomenin les formes dels dos gèneres, no cal duplicar els determinants o altres mots concordables, ja que la globalitat de l'expressió demana un sol determinant (cf. *El Català / 2*, p. 61) o una sola forma concordada (p.e.: *els nens i nenes / no «els nens i les nenes»; els professors o professores designats / no «els/les professors/ores designats/ades»* o complicacions similars); finalment, tampoc no és lícit d'invertir l'ordre habitual no marcat o neutre (masculí-femení), ja que aleshores sí que es produeix discriminació... contra el sexe masculí (p.e., dient «les dones i els homes» per *els homes i dones*), llevat d'algunes fórmules de cortesia estereotipades (p. e., *senyores i senyors*).

Mirem ara de concretar tot això amb unes normes pràctiques que volen ser alhora no sexistes i lingüísticament assenyades:

1) En textos de tipus general, no cal duplicar el gènere. Exs.: *Tots els homes de la terra som germans i hem de conviure en pau* (no cal dir «Tots els homes i dones som germans... » ni encara menys «Tots els homes i dones som germans i germanes...»). *Estimats germans, us invito a pregar pels malalts* (no cal dir «Estimats germans i germanes, us invito a pregar pels malalts i malaltes»). *Envejo la salut dels esportistes* (no cal dir «Envejo la salut dels i les esportistes»).

2) En textos en què vulguem evitar qualsevol sospita de sexisme, n'hi ha prou de duplicar el gènere la primera vegada que anomenem una determinada categoria de

---

¹ Degudes a la Unesco i traduïdes i adaptades al català per la Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat, segons informava J.M. Espinàs (*Avui*, 21-5-92, p. 56), el qual, acceptant-les en principi, posava en guàrdia contra les exageracions. Aprofitem alguns dels seus exemples.

persones; després ens ho podem estalviar. Farem bé, això sí, d'intercalar-hi, també per raons estilístiques, sinònims genèrics. En canvi, els noms poc connotats pel que fa al sexe no necessiten gairebé mai duplicació, com tampoc alguns plurals amb desinència única. Exs.: *Adrecem aquesta carta als professors i professores que... Pensem que tots els professors comprendran... És bo que el professorat experimenti... / Tots els nens i nenes... Els nostres infants...* (*infant* és un sinònim genèric de *nen* i *nena*). / *El mestre o mestra cridarà l'alumne i l'invitarà a... Quan es reuneixin els mestres... Material a disposició dels ensenyants* (notem que *alumne* i *ensenyant* són mots poc connotats i que *mestres* és un plural comú als dos gèneres).

3) Evitarem sempre les duplicacions d'articles i de formes concordades. Exs.: *Han vingut uns nois i noies* (no «Han vingut uns nois i unes noies»). *Llavors el professor o professora advertirà que...* (no «Llavors el professor o la professora advertirà que...»). *Explicarem als alumnes...* (no «Explicarem als i les alumnes...»). *Que vingui amb els seus germans o germanes* (no «Que vingui amb els seus germans o les seves germanes»). *Un germà o germana* (no «Un/a germà/ana»). També evitarem la inversió de l'ordre habitual dels gèneres *El mestre o mestra procurarà...* (no «La mestra o el mestre procurarà...»). I, naturalment, evitarem altres ridícules: *Això ho saben tots els polítics* (no «Això ho saben tots els polítics i totes les polítiques»). *Una vaga de pilots d'aviació* (no «Una vaga de pilots i pilotess d'aviació»). *És català qui viu i treballa a Catalunya* (no «És català/ana el/la qui viu i treballa a Catalunya»). *Els escriptors han de cobrar els drets d'autor* (no «Els escriptors o escriptores han de cobrar els drets d'autor o autora»).

Resumint: el legítim desig de no discriminar la dona no ens ha pas d'obligar a usos lingüístics forçats, antinaturalment i àdhuc ridículs. Concretament, hem d'evitar les duplicacions femenines innecessàries. ♦

(Ho trobareu publicat dins *Observacions crítiques i pràctiques sobre el català d'avui* / 2, pp. 20-22)